

MEMOIRS
OF THE
ASIATIC SOCIETY OF BENGAL,

VOL III, No 9, pp 513—704

JESUIT LETTERS AND ALLIED PAPERS ON
MOGOR. TIBET, BENGAL AND BURMA

EDITED BY THE REV H HOSTEN, S J

PART I

MONGOLICÆ LEGATIONIS COMMENTARIUS
OR
THE FIRST JESUIT MISSION TO AKBAR

BY

FR ANTHONY MONSERRATE, S J,
(LATIN TEXT).

CALOUTTA

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS, AND PUBLISHED BY
THE ASIATIC SOCIETY, 1, PARK STREET

1914

P CLAUDIO AQUAVIVA TOTIUS SOCIETATIS
JESU PRÆPOSITO,

ANTONIUS MONSERRATUS EIUDEM SOCIETATIS
SACERDOS

S P D.

Ea fuit priscorum hominum diligentia ut, dum iter agerent, omnia quæ unius cuiusque diei euentus attulisset diligentissime in aduersaria referrent. Cuius rei curam Alexander Macedo Eratostheni dedit, cum Asiaticam expeditionem instituit, *Antiochus autem Nicator, Seleuci Nicatoris filius, Artemidoro¹. At Iulius Cæsar eum laborem ipsemet subiit, et bellorum quæ gessit commentarios conscripsit. *hoc ipsum Persiæ reges, ut in Esdra habetur factitarunt, nam qui ab accidentibus appellabantur, et scribere accidentia dicebantur regum imperio nihil quod accideret, præteribant, quin litteris commendarent¹. Quorum diligentiam plerique postea tum terra tum etiam mari imitati sunt, qui Geographiæ, Nauticæ, et Historiæ optimis studijs dediti, literariæ Republicæ non mediocri accessione, penu cumularunt.

Esdræ 3
Cap 2¹

Ac cum in Societate Iesu, hac et alijs de caussis, ut omnia quæ eueniunt perscribantur jam inde a foelici Ignatij patris nostri memoria, qui primus ut ita fieret edixit, in mores inductum sit ne ab optimo instituto religiosus uir Rodericus Vincentius Societatis in Indiæ prouincia præpositus discederet, quo tempore ad Zelaldinum Equebârem Mongolorum Regem proficiscebamur, mihi curam imposuit, ut singula quæ cum in itinere, tum etiam dum cum Rege uersaremur acciderent scriptis mandarem. Cui cum ad amussim parere ex meæ uitæ ratione et Societatis instituto deberem, ad eius me imperium ita comparauim, ut singulis diebus noctu biennium integrum cum dimidiato quicquid eius diei tulisset euentus litteris committerem. Quo singula perscribendi quotidiano || labore, quicquid iter ac tempus uarium dederunt, complexus sum.

A S H
1582²

Ea uero sunt flumina, urbes, regiones,³ hominum mores, templa, religiones. Ac posteaquam ad Regem uentum est, eius *quam præferebat⁴ erga Christi religionem *simulata quidem⁴ pietas. Erga Rodolfum, cui data erat grauissimi eius negotij prouincia, et erga eius socios *ambitiosa fucataque⁴ beneuolentia. Tum ipsius Rodolphi

¹ Later addition —The remarks at foot apply to the text between the * and the figure

² Pencil-note by X, t e, the anonymous annotator. The date is wrong

³ Deleted after "regiones" agrorum amœnitates.

⁴ Later addition

3 facit, | ac illi soli parcat, qui pastum sibi, et familiæ * parat ¹ Nam huiusmodi ele-
phantum contubernia, in nemoribus ali, quasi boum armenta, Zelaldinus curat,
atque tum spectaculi præbendi caussa, tum etiam ut optimos quosque seligat, ad se
4 adduci iubet Greges uero sunt, fere uiginti capitum, diuersa | corporum statura, et
cornuum *magnitudine,² pro cuiusque ætate Qui demisso sunt, ad clunes, dorso,
et cruribus, atque collo firmi optimi habentur *Edere partum elephantes post
octauum mensem, nonnunquam post sextum et decimum senis mensibus a matre
nutriri fœminas decimo anno concipere uiuere quantum longæui homines quos-
dam etiam ad ducentesimum annum peruenire morbidos esse et incurabiles, Strabo
scripsit, Plinius delectum in belua uires & ætatem et magnitudinem facere ³ *Ar-
mentarij uero ferunt elephantes ad ducentos annos, uiuere, quinquagesimo ad
iustam staturam peruenire, centum annorum, firma esse ætate, ac robore præstare,
F 50a 1 centesimo quinquagesimo senescere ducentesimo, ad finem, et exitum vitæ || per-
uenire ⁴ At uero morbis frequentissime uexantur, febrique laborant Verum, *si
frigore quodam mortifero obrigescant, intra uiginti quattuor horarum spatium,
contabescunt, et moriuntur Ægri gemitus edunt, sese, ut in lecto homines mouent,
lacrymantur, et sibi medicinam fieri permittunt nec ut alia bruta animantia reluc-
tantur Fœminæ, mirum | in modum, sunt pauidæ Ignem præcipue, et *æneorum
tormentorum ac fistularum et fulminum ⁵ strepitum reformidant et magno impetu
sese in fugam conijciunt ut incautos facile opprimant, et *pessumdent ⁶ Pusilli,
uix unius anni suem, exæquant, a decimo anno disciplinæ subduntur Qui ad bella
3 instruuntur, a barbaris, et impijs hominibus, quo in | homines sint efferatiores, hu-
manis carnibus pascuntur Sontes, ad illorum pedes proyiciuntur Hinc existimo,
ortam esse fabulam, elephantes conspecto sanguine, ad bellum incitari Non enim
magis, conspecto sanguine mouentur, quam si aquam conspiciant Ita educatis, si
ex dorso quis elabatur, aut decidat, cum in illum insilit, mos est hominem proterere,
4 cum existimet, eam ob caussam, sibi ad | pedes accidisse, uel obiectum esse Hoc
discrimine liberatus quidam est, e Sacerdotibus, qui Naruadam fluuium, elephante
coactus *transire,⁷ ignorantia, et desuetudine, cum mora in illum insiliens, prope
perijt Flectunt enim se elephantes, *et pede ac poplite ad se ipsos per quosdam
ueluti gradus ascensum parant,⁸ uerum, oportet eos qui ascendunt, quam celerrime
maturare, nam ubi primum, se pedibus premi sentiunt, *ut se erigant conituntur ¹⁰
F 50b 1 Neque enim articulis, nodisque, et colligationibus, iisdem, in | cruribus carent, quæ
habent, cæteræ quadrupedes, ut quidam ex antiquis, a fallacibus nouarum rerum,
et nugarum, commentatoribus decepti, memoriæ prodiderunt Unum, et alterum
restat, de elephantibus, et id sane admiratione dignum, vix n credi posset, quam
graues inimicitias, mutuo suscipiant, elephantes Nam si duo, aut plures, odio dis-
2 sideant, et sese vicissim | conspiciant, facto impetu, magna ui inuehuntur, et sese

Lib 15

Lib 6,
Cap 19¹ Ist subministrat² Ist crassitie

Later addition

³ Ist Ducentis annis, ut plurimum, uiuunt quinquagesimo perueniunt centum firma sunt ætate, ac robore præstant, centesimo quinquagesimo senescunt, ducentesimo perueniunt⁴ Ist si frigore quodam corripuntur⁵ Later addition.⁷ Ist obterant.⁸ Ist traducere.⁹ Ist et quasi scalam ex sese præbent¹⁰ Ist tollunt se, atque erigunt.

collidunt at uero, ductores *equitantes,¹ ne conspiciunt quidem, nedum lædant
Difficile etiam dictu est, *rhinocerotes, etsi præ illis pusillæ sint,² quantum timeant,
et exhorrescant porro, quam insolenter rhinoceros, elephantem contemnat Nam

3 elephas, conspecta rhinocerote sese | totum, tremebundus flectit, atque demittit,
proboscidem in os condit, loco cedit, donec transeat rhinoceros restitans, uix fustibus,
compelli potest, ut gressum moueat Iam uero certamen, cum rhinocerote, uelis
4 remisque declinat Nam rhinoceros, sub bestiam, se infert, et naris acuto cornu,
inflexa in os proboscide, dormit murium, & formicarum formidine, at murem præ-
cipue reformidat Eius est naturæ animalium, quæ aqua delectantur, ut sunt bubali,
sues, et alia id genus At uero, ut bestia domari, et coerceri posset, Deus naturæ, ac ||

F 51a 1 rerum conditor qui cætera homini, hominem, ut sibi obsequeretur condidit duobus
membris debilem, et imbecillum elephantem esse uoluit nimirum ipso nexu, nodo-
que cruris utriusque, nam sui grauitate, *uel resti tantum,³ siprehendatur, maximum
dolorem bestię renitenti, et calcitranti, id quicquid est uinculi affert quo fit, ut
2 cathena impedita, in | fouea, tacile teneatur Tum fronte ipsa, atque proboscide nam
in fronte, quod ualde tenuem, et imbecillam habeat cutem, ægre patitur se pungi,
quo fit, ut unco impacto facile, a cursu cohibeatur ad quem inhibetur, adhibito
manubrio quodam, *infixis⁴ clauis instructo, et ad dorsum, magna ui admoto quod
si furibundus, unco non pareat, uel *obducto oculis ueli operimento,⁵ uel stipite,
3 quem oblonga cathena | unctum, *et a domitore humo [im]pactum,⁶ suis pedibus im-
plicat, coercetur At uero ictus, in proboscide, sub oculis, pedem quam citissime
refert Ignis item, si admoueatur, Euris ocyor, fuga salutem quærit Eam ob caus-
sam, in circo, ne quid mali, ab elephantibus Rex pateretur, satellitio hominum cin-
gebatur, qui gestabant uncos, oblongis *hastilibus præfixos,⁷ et pulueris sulphurei
4 machinas, | quæ igne concepto, in orbem cum fragore, et strepitu uersantur Hi
inuadenti elephantī, sese opponerant Quibus etiam instrumentis, elephantum
pugnas dirimebant At uero in acie, ne ordines equitum, suæ molis metu, pertur-
F 51b 1 bent *equisones equos, elephantibus uidentis, non solum uerum etiam, ad eos
pugnaciter lacessendos, assuefaciunt

Strength of
the army

Cæterum, ut eo unde sumus digressi, redeamus peditatus omnis, armatura
uaria instructus, bellum gerit Verum tota uirtus belli in equitatu posita est Quo
fit, ut magnis sumptibus non parcat, quo integris, quoad eius fieri possit, semper
2 equitum | copijs, sartum tectum imperium conseruet Nam exceptis legionibus,
quæ ducibus, tanquam heris iam inde ab auis, et proauis, adhærescunt et equitatu,
peditatu, elephantibusque constant quibus ipsimet duces, ex uectigalibus prouincia-
rum, sibi a Rege traditis, stipendia persoluunt quadraginta quinque millibus equi
3 tum, quinque millibus elephantum, | quamplurimis peditum millibus, stipendia ex
suo ærario persoluit Veteri enim usu, ac consuetudine comparatum est, ut quæ
Feudal sys- bello acquiruntur, *nemini perpetuo iure,¹⁰ a Rege donentur, sed pro Regis libito,

tem

V uir[i]
p[r]odro-
mi[?]⁸

1 1st inequitant. 2 1st Rhinocerotem etiamsi pusilla sit. 3 1st uel tenui funiculo 4 1st præfixis

5 1st iniecto, ante oculos operimento 6 Later addition 7 1st contis infixos

8 1st hos 'Equisones' cannot be found in the best dictionaries. I propose 'agasones' = grooms

9 Later addition Indistinct 10 1st Regi cedant prorsus omnia, nec in perpetuo iure